

gennem Varepriserne, er der her en Opgave, hvor Samfundet særlig er kaldet til at gribe ind og søge at ordne paa bedst mulige Maade. Nu er der en Egenstab ved Landbruget, som i allerhøjeste Grad viser i samme Retning, og som kalder os til at gaa netop samme Vej. Det er det, jeg vil kalde Landbrugets Elasticitet, den Evne, Landbruget som saadant har til at anvende mere eller mindre Arbejdskraft. Der er ingen Grænse for Intenstiteten af Jordbrugets Drift. Naar man virkelig har Forstand derpaa og har de fornødne Midler dertil, er der ingen Grænse for, hvad der kan bringes ud af selv den mindste Jordlod. Der kan naas et Skridt fremad et Aar, et endnu større Skridt det næste Aar, og denne Udvikling fremad kan blive fortsat i en lang Aarrække. Det er her, forekommer det mig, at der skal tages fat. Der er tillige en anden Egenstab ved Jordbruget. Alle vi, der have haft at gøre med Dyr og have haft at gøre med Planter, vide, at de kun trives gennem, jeg kunde gerne sige, en rent personlig Omgang, en kærlig Haand fra deres Side, der skulle passe og pleje dem; det er bekendt, at der er Mennesker, hvem der ligesom er givet den Gave at kunne faa hver Plante til at vokse og hvert Dyr til at trives, som de have med at staffe. Det er denne mærkelige Egenstab, der ogsaa er knyttet til Jordbruget, hvorfor det særlig er udpeget til at blive alle de smaas Støtte, som ikke have de store Kræfter, men netop have de Egenstaber og Kræfter, som særlig ere egnede til at tjene Jordbrugets Fremme. Derfor er Løsningen af den Opgave: Jord til Landarbejdere, af en saa overordentlig stor og vidtrækkende Betydning. Jeg hilser ved Siden deraf med ganske særlig Tilfredshed dette, at vi derigennem kunne naa til en Erkendelse af, at paa Landet — jeg tror til syvende og sidst ogsaa i Byen — er Arbejdsgiverens og Arbejderens Interesse i Virkeligheden fælles. Folk ville komme til at lære dette, naar de selv faa med Jord at bestille, saa ville begge Parter komme til at bære ganske anderledes „i Flok“ og hjælpe hinanden, og der er jo Lider, hvor der trænges til, at alle søge at hjælpe hinanden og bære Byrderne i Fællesskab. Nu vil man sige: Ja, naar du ser saaledes paa Sagen, er jo det, som skal gøres efter dette Lovforslag, altså lidt; her stilles os den Opgave i Løbet af 5 Aar at staffe 5 Tusinde og nogle Hundrede Husmands-lodder til Stede, og hvad betyder det over for de mange? Ja, det er ganske rigtigt, men jeg glæder mig ved, at netop den højtærede Landbrugsminister forleden Dag, da han talte, pointerede, at det, det her

drejer sig om, ikke var Tilvejebringelsen af et vist, snævert begrænset Antal Husmands-lodder, som naturligtvis kunne have stor Interesse for de enkelte, hvem de komme til gode, og som naturligtvis ere glade ved at have faaet en Præmie, men at det, det drejer sig om, saaledes som det har faaet sit Udtryk i Landbokommissionsloven af 1894, bitterlig er udtalt af Kommissionen og hævdet af den højtærede Minister, det er Jordlodder til Landarbejderne. Det strækker Opgaven langt videre; thi der har man i Virkeligheden stillet sig det Maal at løse Landarbejder-spørgsmaalet, og lige saa lidt som jeg er enig med den højtærede Minister i, at denne Løsning ikke kan naas med eet Slag, at det ikke er noget, der kan gøres ved en enkelt Lov, ved en enkelt Handling, men at der skal Tid dertil, og at der skal begyndes godt, for at der kan fortsættes bedre, lige saa vist mener jeg, at Opgaven er der, og at man ikke kan nøjes med at løse den delvis, men at man har stillet sig det til Formaal at faa den løst tilfulde. Den gamle Landbokommissions Plan i forrige Aarhundrede var netop ikke enkelte Husmands-lodder; men Forordningen af 1791 taler om saadanne Middellodder paa 3 Tdr. Land til alle Husmænd. Maa jeg indskyde den Bemærkning, at det er jo ret mærkeligt, at man, naar man den Gang stillede Maalet op som 3 Tdr. Land, paa en Tid, da Landbruget stod saa langt tilbage, nu kan tvivle om, at der paa 3—4 Tdr. Land kan naas det Maal, vi alle ere enige om bør være Maalet i denne Sag, nemlig Tilvejebringelsen af en Lod, der kan føde to Køer; det, synes jeg, er lidt mærkeligt. Jeg skyder kun dette ind som en Parentes. Det er altså for mig Hovedbetragtningen, at vi faa begyndt, og jeg glæder mig — jeg gentager det — særdeles over den højtærede Landbrugsministers Slutningsord, naar han netop betoner, at Meningen fra Regeringens Side, som det vitterlig ogsaa har været fra Landbokommissionens Side, er, at der skulde blive begyndt; men for at der overhovedet kan blive begyndt, er det jo klart nok, at de Betingelser, der blive at stille op for Tilvejebringelsen af, og Overtagelsen af disse Huse, er af den Betsaffenhed, at der ingen Tvivl er om, at de ogsaa kunne blive tilvejebragte og kunne blive overtagne af de paagældende. Jeg vil nu slet ikke besvride, at der mulig kunde tilvejebringes en Del Husmands-lodder paa de Vilkaar, som Kommissionens Mindretal har opstillet, og som foreløbig ere akcepterede af den højtærede Landbrugsminister; men vi have ingen som helst Sikkerhed derfor. Men naar vi da have en saa grundig Undersøgelse for os, som den, der er fore-